POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

Štev. 27. V Ljubljani, 30. junija 1921. Leto LXI.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140·— K letno.
Posamezna številka po K 2·—.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . 2 K — vin.
„ „ „ dvakrat . . 1 „ 50 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 60 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.

Telefon uredništva štev. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I.
Poštni čekovni urad št. 11.197.
Reklamacije so proste poštnine.

Učiteljski zdravniški dom v Rogaški Slatini.

V nedeljo, dne 29. maja t. l. se je vršil v Celju prvi redni občni zbor zadruge Učit. zdrav. dom v Rogaški Slatini. V imenu načelstva je poročal začasni načelnik obširno o zadružnem poslovanju v času obstoja zadruge. Prejemkov je bilo od začetka poslovanja, t. j. 1. maja do 31. decembra 1920 K 38.740 (deleži 38.200 K, vstopnina 540 K). Ker so v Ljubljani bivajoči člani prvega načelstva izjavili, da jim je zaradi oddaljenosti od sedeža zadruge in preobilice drugih poslov nemogoče posvetiti razvoju zadruge potrebno skrb in pozornost, jim je izrekel občni zbor na predlog zadružnika Ant. Petriček za izvršeno smotreno delo v prid učiteljstva in zadružnikov najtoplejo zahvalo.

V načelstvo so bili nato izvoljeni: Anton Gnus, šol. ravnatelj na Dolu, načelnikom; Ivan Glinšek, nadučitelj v Rogaški Slatini, njegovim namestnikom; Vitko Jurko, učitelj na Dolu pri Hrastniku, tajnikom; Ljudevit Černej, okrajni šol. nadzornik v Celju in Anton Petriček, nadučitelj v Žalcu, članom; v nadzorstvo pa: Miloš Verk, učitelj pri Sv. Križu-Rogaška Slatina, predsednikom; Joško Biziak, nadučitelj v Celju, njegovim namestnikom; Fran Krajnc, učitelj v Celju, Fran Voglar, učitelj v Celju in Martin Vrečko, učitelj v Šoštanju.

Cene sob znašajo na dan od 5—15 din. za goste neučitelje; popust za učitelje nezadružnike znaša 20% za zadružnike in njih rodbinske člane 40%. V 3 minute oddaljeni prvovrstni restavraciji je posetnikom Zdrav. doma na razpolago hrana (zajtrk, obed in večerja) na dan 7½ din. brez kruha.

Kakor se je zadr. načelniku zagotovilo, so zadružniki kot solastniki »doma« oproščeni taks (100 din.)

Prijavljenih je doslej 87 zadružnikov z 111 deleži.

Priglasitve sprejema in pojasnila daje načelnik. Istemu se naj naznanjo tudi želje glede poseta Zdrav. doma, da bo razvrstitev mogoča. Vstopnina znaša 20 K, delež 1000 K, ki se plača v poljubnih zneskih tekom 10 mesecev.

Posteljnega perila je sedaj precej na razpolago, vendar ne dovolj. Vsak gost naj vzame zato par rjuh in nekoliko obrisal s seboj.

Dokument separatizma in demagogije.

V 25. štev. Radićevega »Slobodnega doma« od 22. t. m. čitam v članku Rudolfa Hercega »Učitelj kao pomagači hrvatskomu seljačtvu« sledeče stavke, ki ne potrebujejo posebnega komentarja. »Odmah za prevrata godine 1918. nastalo je u mnogim hrvatskim društvima pravo ludilo.

Počeli su se stidjeti hrvatskoga imena i uzilali su jugoslavensko. Ali Bog s njima! Tko se samo izlučuje iz hrvatskoga naroda — neka ide. Medjutim poslo se je još dalje. Različita hrvatska, srbska i slovenska društva počela su se slagat u jedno društvo, naravski sa sjedištem u Beogradu.

Ta sudbina imala bi u mjesecu srpnju ove godine zadesiti i »Savez hrvatskih učiteljskih društava«, kako to želi ministar prosvete i vera Sv. Pribičević. Kad bi se to dogodilo — otišla bi u nepovrat sva muka, koju su hrvatski učitelji (još onda kad su imali 50 kruna mjesečne plaće!) skupili, da si u Zagrebu sagrade svoj »dom«, svoj »muzej«, svoj »konvikt« itd. — sve bi to postalo vlastništvom jedinstvenoga »Udruženja« u Beogradu. Radi toga su medju učiteljima nastale dvie struje. Dne 15. srpnja vodit će se u Zagrebu medju hrvatskim učiteljima borba: za Beograd ili za Zagreb. Mi ćemo o tem još pisati, jer nam nije svejedno, kakvi su hrvatski učitelji. Svakako oni učitelji, kojima je Beograd bliži od Zagreba, ne mogu biti prijatelji hrvatskomu seljačtvu. Niti prijatelji, niti pomagači.

*

Evo Vam dokument separatizma! Upam pa, da najde hrvatsko učiteljstvo iz banovine pravo pot, ki nas preko historizma in plemenskih mej vodi v popolno narodno in državno edinstvo.

A. M.

HREN:

Kedaj se naj vrše počitniški tečaji?

Znano je, da se nameravajo prirediti o počitnicah razni poučni tečaji za učiteljstvo. Pri teh tečajih naj učiteljstvo svoje strokovno znanje razširi in poglobi, da bode s tem večjim uspehom moglo vršiti svojo nalogo. Brez dvoma je, da so ti tečaji velikega pomena in se jih bode učiteljstvo udeležilo v kolikor le možno velikem številu. Saj sami najbolj čutimo, kje nas žuli čevelj. Izmed vseh različnih poklicev si moramo ravno mi razširjati in poglobljevati svoje znanje najbolj skozi vsa leta našega delovanja. Potem se pa še dobijo ljudje, ki vidijo učiteljstvo samo takrat, kadar nima obligatnih ur in je prosto, pa mu zavidajo počitnice. Koliko izvenuradnega časa mora pravi učitelj žrtvovati svojemu poklicu, na to taki ljudje ne mislijo! — Pa dovolj o tem.

Poučnih počitniških tečajev smo posebno sedaj, ko vršimo svoj poklic iz docela drugih vidikov, kakor nekdaj zlasti v nekaterih strokah, krvavo potrebni. Pomislimo le na risanje, telovadbo, petje, zemljepis in zgodovino, rokotvorni pouk in srbohrvaščino, ki je glavna, četudi sem jo imenoval nazadnje. Torej na vseh koncih in krajih polno dela. Vsega ne bode možno izvesti naenkrat. Zato je potreba časa in sredstev. Najprej se bode pač vzelo najnujnejše.

Vsak poučni tečaj bode trajal prilično en mesec. Počitnic pa imamo dva meseca. Kedaj se naj vršijo torej tečaji: začetkom sredi ali pa koncem počitnic?

Tečaji se naj vrše ob takem času, ko je pričakovati največ uspeha. In to je po mojem mnenju koncem počitnic; torej nekako v drugi polovici avgusta in v prvi polovici septembra. Učitelistvo, ki se bode udeleževalo teh tečajev, mora biti svež, ne pa zmučeno in zdelano od celoletnega mučnega dela v šoli. Le potem bode imelo od takih tečajev celotno korist. Torej že iz tega razloga ne kaže prirejati tečajev takoj v začetku počitnic. Na prvi pogled bi bilo primerno sredi počitnic. Potem bi imeli pred in po tečaju po 14 dni prosto. A tudi to ne kaže, ker so počitnice potem popolnoma raztrgane in tistih 14 dni nikomur dosti ne zaleže, če gre na oddih izven svojega službenega mesta. — Začetkom počitnic je tudi vročina najneznosnejša in mi naj bi se ravno takrat parili po šolskih sobah!

Še en razlog je, da se taki tečaji vrše koncem počitnic. Po mnogih krajih — zlasti v bivši Štajerski — imajo pouk do konca avgusta in šele potem počitnice. Udeleženci takih šol bi se lažje odtrgali brez večje škode pouku samo za 14 dni, kakor pa za cel mesec.

V interesu prireditve teh tečajev in učiteljstva pričakujemo, da bodo merodajne oblasti se oziral na ta dejstva in odredila, da se vrše tečaji koncem počitnic.

MIROSLAV ZOR:

Rokotvorni pouk.

V našo šolo se uvajajo deška ročna dela. Bil je že skrajni čas, da se je to začelo, kajti malo je narodov, ki imajo toliko različnih narodnih obrti, kakor je ravno naš jugoslovanski narod. Pa tudi pri nas izpodrinja te obrti tujezemska industrija. Svetovna vojna je sicer ljudstvo naučila marsikaj zopet doma izdelovati, kar se je preje drugje kupovalo, povojni duh pa se vseeno obrača nazaj — proč od doma.

To ni prav. Naloga naše narodne šole je, da deluje v to, da se ohranijo in izpopolnijo domače obrti in to ravno je namen uvajanju tudi deškega ročnega dela v šole.

Učiteljstvo pa ne sme samo otroke učiti dela, delovati mora tudi na to, da se povzdigne med ljudstvom zanimanje za domačo obrt, da se bo kupovalo domače izdelke in se jih uporabljalo. Domači izdelki so lepši in mnogokrat uporabnejši, kakor tuji tovarniški produkti in to mora narod spoznati ter primerno ceniti.

V šoli naj se poučuje v prvi vrsti praktična dela. Učenec naj dela to, kar rabi doma v vsakdanjem življenju. Pri praktičnem delu pa mora vladati dober okus. V šoli naj si učenec pridobi ta okus — če ga še nima. Mnogim je sicer že prirojen, treba mu ga je samo primerno razviti. Ravno to pa lahko napravi ljudska šola.

Razvijanje dobrega okusa je precej potrebno širšim slojem. Če stopimo v kmečko hišo — pa tudi v mestno stanovanje — najdemo najčešče na stenah vse polno raznih slik — vsakdo ima rad okrašeno stanovanje. Kako so pa razvrščene te slike? Pribite so ena poleg druge v neredni vrsti, nekatere vise postranj, ena je premajhna, druga je zopet previsoko ali preveč pritrjena. Kje je tukaj okus?

Ljudstvu je treba privzgojiti čut za lepoto in mu tudi pokazati, kako naj si okrasi svoj dom.

Šolska soba bi morala imeti na oknih cvetice v lončkih in otroci jih naj bi sami negovali, po stenah na hodniku in v sobi naj bi visele lepe skupine slik in nanje naj bi se učence pri vsaki priliki opozarjalo.

Praktični izdelki v šoli naj bodo izdelani z dobrim okusom. Kaj vse se lahko napravi! V 22. štev. »Učit. Tovariša« je g. Fr. Škulj prav lepo razpravljal o rokotvornem pouku. Res mnogo za dom pripravnega si pridobi učenec lahko v šoli!

S tem, da se je uvedlo deško ročno delo v našo šolo, je ta stopila velik korak bližje moderni delovni šoli, kakor je o njej razpravljal g. nadz. P. Flerè v 33. št. »Popotnika« in tudi v drugih. Delovna šola zahteva, kakor že ime pove, dela in sicer poučnega dela. Pri delu naj spozna učenec najvažnejše kar predpisuje učni načrt.

Tudi naša šola se počasi približuje cilju, ki ga nam kaže delovna šola. Preureditve se dajo le polagoma uvajati. Vsak šolski voditelj ve, kako trdi so naši krajni šolski sveti, če se hoče kaj novega upeljati v šolo. Počasi in vztrajno se pa le doseže tudi to. Treba je ljudstvu razložiti važnost deškega ročnega dela, treba mu je povedati, da bo to največ njemu v korist in udal se bo.

Ročno delo se najlažje začne uvajati pri risanju. Beseda »risanje« naj se v šoli sploh nadomesti z besedo »upodabljanje«. G. Drag. Humek razpravlja v članku »Umetniški vzgoji« v »Popotniku« št. 35, kako naj bi se vadilo risanje v zvezi z rokotvornostjo, z izrezavanjem papirja, lepenke i. dr. G. Skulj je sicer v zgoraj navedenem članku proti izrezavanju papirja, jaz sem zoper to izrezavanje tudi v uri ročnega dela, gojilo bi se pa lahko v risarski uri. Za 1. in 2. šolsko leto, ko se še ne more drugega delati, je to prav primerno delo za učence.

Pri risanju se mnogo lahko stori v prospeh narodne umetnosti, lahko se sestavljajo in rišejo narodni ornamenti, katere naj izvršujejo deklice pri vezenju in tudi dečki pri obdelavi lesa in drugega materijala. Iz narodnih motivov naj se sestavljajo tudi ornamenti, ki se lahko uporabljajo kot šablone pri stenski slikariji. Naš kmet navadno samo pobeli svojo hišo, ali ne bi bilo lepo, če bi si napravil šablone in okrasil belo steno. Tam kjer cvete lončarska obrt, se naj delajo v šoli ornamenti za okrasitev teh vrst izdelkov. Kako lepi so n. pr. ornamentirani lončki za sobne cvetice. Mnogo, mnogo takih primerov bi se še našlo.

Delo v prirodopisni uri izvrstno služi učenju. Po navodilu učitelja naj nabirajo učenci produkte narave in delajo zbirke. Sušijo naj rastline, preparirajo žuželke, plazilce in druge živali ter s tem poglabljajo svoje znanje in pomnožujejo — šolsko zbirko. V uri ročnega dela lahko delajo iz lesa zabojčke za shranjevanje naturalij in omarice za shranjevanje teh zabojčkov.

Delajo naj preprosta učila za pouk v prirodoslovju — kako bi se šolska zbirka učil na preprost način lahko pomnožila!

V knjižnici je mnogo nevezanih knjig, marsikaterega učenca bi veselilo, če bi znal vezati knjige.

In na deželi! Koliko je tam prilike za delo! Pri vsaki šoli naj bo vrt in njiva, kjer se bodo učenci učili vrtnarstva in poljedelstva. Produkti teh vrtov in njiv naj se porazdele med učence delavce, da bi imeli pri delu več veselja, ali pa naj se prodajo. Izkupiček se lahko porabi za šolarsko knjižnico.

Upravičen je strah učiteljev pred poučevanjem deških ročnih del, kajti do sedaj se še na učiteljišču ni nikdo pripravljal na ta predmet — in se morda tako kmalu ne bo. Treba nam je tečajev. Poverjeništvo za uk in bogočastje v Ljubljani ima namen ustanoviti na tehniški srednji šoli v Ljubljani šesttedenski počitniški tečaj za izobrazbo učiteljev rokotvornega pouka, kakor je bilo stavljeno na prosvetni program za proračunsko leto 1921./22. Naj se vrše tečaji za razne obrti, ki cveto med narodom: lesna, lončarska, pletarska, strugarska itd. Morda imenuje vlada nekaj rokodelcev-učiteljev, ki bi potovali v vse večje kraje naše domovine in ki bi poučevali učiteljstvo v tem ali onem obrtu.